

Sveavägen 59
Box 350, SE-101 26 Stockholm, Sweden

Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners och queeras rättigheter
The Swedish federation for Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender and Queer Rights

Member of: International Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender and Intersex Association (ILGA), Transgender Europe (TGEU) and Network of European LGBT Families Association (NELFA)

Förbundskansli
+46 8 50 162 900
forbund@rfsl.se

RFSL Media & Info AB
+46 8 50 162 910

Fax
+46 8 50 162 999

Webb
www.rfsl.se

2015-10-23

Socialdepartementet

RFSL:s remissvar angående SOU 2015:55:

Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck

RFSL (Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners och queeras rättigheter) har beretts tillfälle att yttra sig över utredningen nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck (SOU 2015:55).

Sammanfattning och inledande kommentarer

RFSL har länge arbetat med att stötta våldsutsatta hbtq-personer, främst genom en egen brottsofferjour, men också genom kunskapsuppbyggnad hos andra parter. Under utredningens arbete har RFSL suttit med i referensgruppen för myndigheter, organisationer med flera och dessutom har vi inkommit med två inlagor med synpunkter. Vi vill nu, liksom då, poängtera

- Att utredningen inte utfört sitt uppdrag att uppmärksamma hbtq-personer utsatta för våld
- Att hbtq-personers behov görs till ett särskilt tillägg istället för en integrerad del i strategin och att språket genomgående inte är inkluderande utan utgår från mäns våld mot kvinnor
- Att inga åtgärder föreslås för att förändra hbtq-personers situationer
- Att ingen ansvarig finns för att hbtq-personers behov tillgodoses

Utredningen är en stor besvikelse för alla som värnar hbtq-personers rättigheter och RFSL anser att den innebär ett missat tillfälle att göra verklig skillnad för våldsutsatta hbtq-personer om inte regeringen går vidare med ytterligare konkreta åtgärder.

Gång på gång utesluts hbtq-personer när det gäller förslag som gäller våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck istället för att det tas ett strategiskt helhetsgrepp där åtgärder för hbtq-personer ingår. Den tidigare utredningen, *Våld i nära relationer – en folkhälsofråga (SOU 2014:49)*, har också missat detta och i denna, liksom i den nu föreliggande utredningen, hänvisas till den förra regeringens hbt-strategi från 2014, vilken i sin tur hänvisar till den pågående utredningen ”Våld i nära relationer – en folkhälsofråga”. Resultatet har än så länge blivit att ingen tar ansvar för att lämna förslag eller föreslå åtgärder som ger förutsättningar att förändra vardagen för våldsutsatta hbtq-personer. Vi förväntar oss nu att ansvarigt departement tar ansvar för detta och

återkommer med en proposition som fullt ut inkluderar också våldsutsatta hbtq-personer i sina förslag.

Att hbtq-personer utesluts från denna och tidigare utredningar och förslag ang våld i nära relationer strider dessutom tydligt mot EU:s Brottsofferdirektiv 2012/29/EU eftersom alla brottsoffer inte ges ett likvärdigt stöd.

Några åtgärder som RFSL föreslår:

- Att använda begreppet våld i nära relationer för att inkludera alla.
- Att utforma stöd till personer utsatta för våld i nära relation oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck.
- Att säkerställa att skyddat boende kan erbjudas alla personer utsatta för våld i nära relationer.
- Att utarbeta rutiner för stöd till män och transpersoner utsatta för sexuell våld.
- Att initiera forskning på området våldsutsatta hbtq-personer.
- Att utveckla insatser och förebyggande arbete för alla våldsutövare.
- Att säkerställa stöd till vuxna hbtq-personer utsatta för hedersrelaterat hot och våld.

Tidigare lämnade kommentarer

Den tidigare utredningen, *Våld i nära relationer – en folkhälsofråga (SOU 2014:49)*, fick också i uppdrag att särskilt beakta hbtq-personers situation. Utredaren valde trots det helt bort hbtq-personer! Utredaren konstaterar även där att hbtq-personer har särskilda behov och att hbtq-personer skall ses som en särskilt sårbar grupp. Dock föreslås inga åtgärder för att förbättra situationen. Från vårt remissyttrande gällande *Våld i nära relationer – en folkhälsofråga (SOU 2014:49)* :

Det är därför anmärkningsvärt att den nationella samordnaren väljer bort våldsutsatta hbtq-personer från sitt uppdrag och överlämnar åt andra myndigheter att "identifiera de ytterligare åtgärder som behövs för att förbättra situationen för hbtq-personer som utsätts för våld i nära relationer". Problemet förstärks då den statliga hbt-strategi som samordnaren refererar till utgår från att detta betänkande skulle ha beaktat utsatta hbtq-personers behov

Samordnaren överlåter istället till att andra myndigheter får föreslå lösningar för våldsutsatta hbtq-personer och hänvisar till den tidigare regeringens strategi med långsiktiga insatser för att främja hbt-personers lika rättigheter och möjligheter. Problemet är att strategin

presenterades redan i januari 2014 och hänvisar till samordnarens uppdrag att "åstadkomma en kraftsamling för att motverka våld i nära relationer", även för hbtq-personer.

Betänkandet lägger inte fram förslag för alla som är utsatta för våld i nära relationer utan förespråkar istället särlosningar för hbtq-personer. RFSL ser en allvarlig och överhängande risk att våld i hbtq-relationer kommer att glömmas bort och att det inte kommer att tas fram lösningar för att förbättra situationen för de våldsutsatta grupper som samordnaren valt bort.

Kommentarer på utredningen

Vi har i detta remissyttrande valt att inte gå in i alla strategins målområden och kommentera deras innehåll utan utifrån vissa rubriker belysa det vi tycker är huvudproblem.

Utredningens uppdrag och direktiv

Utredaren har fått i uppdrag att uppmärksamma homosexuella, bisexuella och transpersoners utsatthet för våld i nära relationer. Detta menar vi inte görs i tillräckligt hög utsträckning.

Att utredningen genomgående utgår från mäns våld mot kvinnor försvårar uppdraget att uppmärksamma hbtq-personer.

Hbtq-personer nämns i princip endast i kapitel 2 Centrala begrepp, historik och omfattning. I kapitel 2:16 återfinns en beskrivning av våld i hbtq-relationer(homo-, bi-, trans, queer). Utöver detta återfinns hbtq-personer endast nämnda i stycken om sårbara grupper och då enbart som kvinnor.

Däremot har utredaren valt att lyfta hedersrelaterat våld och förtryck till en mer överordnad plats än det har i uppdraget. Till exempel så syns detta tydligt i rubrikerna för målområde 5, 6, 7 och 8.

Det är för oss svårförståeligt att det inte skulle vara möjligt att också på liknande sätt lyfta våldsutsatta hbtq-personer utifrån givet uppdrag.

Språkbruk

RFSL är kritiska till att begreppet mäns våld mot kvinnor genomgående används i utredningen. Detta osynliggör hbtq-personer utsatta för partnervåld. Och det osynliggör även alla män, oavsett sexuell läggning och könsidentitet, utsatta för partnervåld/sexuellt våld och hedersrelaterat våld.

Begreppet "våld i nära relationer" används numera ofta i samhället. Detta är något vi välkomnar, eftersom det öppnar upp för inkludering av till exempel hbtq-relationer. Dock kan det vara problematiskt när våld i nära relationer slentrianmässigt används synonymt med mäns våld mot kvinnor, vilket vi anser det gjordes i *Våld i nära relationer – en folkhälsofråga (SOU 2014:49)*. Det kan leda en läsare till att tro att ett inkluderande språkbruk innebär att avsändaren beaktat hbtq-personers sårbara position när så inte var fallet. Det kan

också leda till ett osynliggörande av det specifika problemet mäns våld mot kvinnor. RFSL anser att använda begrepp ska vara tydliga och relevanta.

Därför har vi förespråkat ett tillägg i utredningens användande av begreppen, som till exempel: ”Nationell strategi mot våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor samt hedersrelaterat våld och förtryck”. Detta skulle göra att alla inkluderas, på samma gång som en undviker att osynliggöra att mäns våld mot kvinnor är vanligast förekommande. Något likande skedde redan 2007 i regeringens skrivelse 2007/08:39 *Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer*. Då användes tillägget ”våld i samkönade relationer” för att lyfta hbtq, men detta uttryck används inte idag i och med att det inte omfattar alla hbtq-relationer.

Hbtq- personer som särskilt sårbar grupp

Det är glädjande att det i utredningen finns en medvetenhet om att våldsutsatta hbtq-personer är en särskilt utsatt grupp som kan behöva anpassade stödinsatser (Kapitel 2:16, Våld i hbtq-relationer).

Utöver kapitel 2:16 Våld i hbtq-relationer nämns hbtq-personer i stycken om särskilt utsatta kvinnor eller i samband med kvinnor/flickor med behov av speciellt stöd.

De andra grupper som nämns under rubriken särskilt sårbara grupper är kvinnor med missbruks- och beroendeproblem, kvinnor med funktionsnedsättning, äldre kvinnor, kvinnor med utländsk bakgrund och kvinnor utsatta för hedersrelaterat våld.

Att placera in hbtq-personer där blir märkligt, eftersom gruppen inte går att likställa med de andra grupperna. Det blir en motsägelse att placera in ”hbtq” under en rubrik som specifikt nämner kvinnor/flickor.

Utredningen konstaterar att sårbarhetsfaktorer måste beaktas och att det är ett viktigt befintligt ansvar för samhällsaktörer att tillgodose denna grupps särskilda behov. Vi vet att osynliggörandet i kombination med särskild sårbarhet gör att många våldsutsatta hbtq-personer inte nås och får ta del av samhällets insatser och stöd.

Utredningen föreslår att situationen för, och behoven hos, särskilt utsatta grupper ska följs upp kontinuerligt i lägesrapporter från myndigheter med ansvarsområden inom strategin. Vi anser inte att detta räcker som garant för att hbtq-personers behov kommer att tillgodoses.

Målområde 2: Kunskap, kompetens och forskning.

Det finns **mycket lite forskning på området våldsutsatta hbtq-personer**. Mer studier kring hbtq-personers livssituation och våldsutsatthet behövs för att

kunna förbättra bemötandet och hjälpen till dessa. Nedan ger vi några mer konkreta förslag på vad denna forskning skulle kunna undersöka. Samtidigt vill vi understryka att det generellt finns ett stort behov av forskning när det gäller hbtq-personers situation generellt och alla former av våld i nära relationer.

Det finns väldigt lite forskning om **transpersoners våldsutsatthet**. RFSL efterfrågar forskning som undersöker transpersoners hälsa generellt och även forskning som undersöker transpersoners utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck och utsatthet för våld i nära relationer samt utsatthet för våldtäkt och annat sexuellt våld.

Unga är generellt mer utsatta för våld än vuxna, såväl av okända som av personer som står dem nära. Det gäller fysiskt, psykiskt och sexuellt våld. Ungas intima relationer ser ofta annorlunda ut än äldres och det våld som utövas ses inte alltid som lika allvarligt. Att vara ung hbtq-person innebär ytterligare utsatthet och heteronormativitet kan göra att unga hbtq-personers intima relationer tolkas på andra sätt än olikkönade relationer mellan cispersoner.

När det gäller **unga hbtq-personers utsatthet och erfarenheter av våld och kontroll från andra unga** finns det väldigt lite kunskap och vi ser ett stort behov av forskning på detta område.

Ett annat område är **mäns utsatthet för våldtäkt och annat sexuellt våld**. RFSL har under flera år drivit frågan om mäns utsatthet för sexuellt våld för att öka kunskapen om och möjligheten till stöd och hjälp för denna grupp. Män utsatta för sexuellt våld har glädjande nog börjat uppmärksammas allt mer, exempelvis genom att det i Stockholm öppnats en akutmottagning för våldtagna oavsett könsidentitet. Vi skulle vilja att forskare undersöker gruppen för att öka kunskapen och möjligheten att ge denna grupp ett kunnigt och professionellt bemötande.

Ett fjärde förslag är att beforska gruppen **bisexuella**, både kvinnor, män och andra. Bisexuella osynliggörs ofta och hamnar antingen i kategorin homosexuell eller heterosexuell i den forskning som finns. I den lilla (internationella) forskning som finns framkommer att framförallt bisexuella kvinnor är en grupp som lider av stor ohälsa och även av mycket utsatthet för våld. Därför behövs forskning som undersöker just våldsutsatthet i nära relationer i relation till att identifiera sig som bisexuell.

Målområde 6: Skydd, stöd och behandling för kvinnor som utsätts för mäns våld och hedersrelaterat förtryck.

Utredningen betonar vikten av att följa upp hur stöd, skydd och behandling tillgodoses för särskilt sårbara personer. Dock utgår hela målområdet från

kvinnor utsatta för mäns våld och vi anser att detta gör att hbtq-personer hamnar utanför målgruppen.

Sekundär viktimisering i heteronormativa stödverksamheter

Det finns en berättigad rädsla för och erfarenheter av homo/bi/transfobiskt bemötande och risk för upprepad kränkning när hbtq-personer söker hjälp i ordinarie verksamheter. Beteckningar som exempelvis "kvinnofridsenhet" signalerar också att detta inte är en verksamhet som riktar sig till män/transpersoner. Att inte känna igen sig i de heteronormativa beskrivningarna av våld i nära relationer och det heteronormativa utformandet av stödverksamheter, kan medverka till att en hbtq-person hamnar utanför det sociala skyddsnetet. Hbtq-personer erbjuds inte heller stöd av professionella i befintliga verksamheter på grund av den heteronormativa utformningen av dessa.

När det gäller sexuellt våld ser vi exempel där transpersoner som polisanmält våldtäkt inte fått vård och där våldtäktsutsatta män har blivit runtskickade till en mängd olika vårdenheter som inte tagit emot dem för akut undersökning och där det psykosociala stödet helt uteblivit.

Skyddat boende för hbtq-personer

Skyddat boende för män och transpersoner saknas fortfarande i stor utsträckning. Detta gäller både män över 18 år som är utsatta för hedersrelaterat våld och män utsatta för våld i nära relationer. Det finns också få skyddade boenden med vilja och kompetens att ta emot transpersoner. Homo- och bisexuella kvinnor känner sig heller inte välkomna i traditionella skyddade boenden för kvinnor då de är heteronormativt utformade. Utredningen nämner att Länsstyrelserna i Stockholms, Skånes och Västra Götalands län har i uppdrag att särskilt prioritera utvecklingen av skyddat boende för våldsutsatta kvinnor i särskilt utsatta grupper. Med aktuell formulering befarar vi att hbtq-personers behov av skyddade boende inte kommer att belysas.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Hedersrelaterat våld och förtryck kan också vara kopplat till att personer utsätts på grund av att familjen inte accepterar personens sexuella läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Det är viktigt att beakta att även partnern kan vara extremt utsatt, till exempel genom att beskyllas för att "förleda" familjens ungdom. Därför behöver partnern inkluderas i hot- och riskbedömningar vid hedersrelaterat förtryck och våld. Homo- och bisexuella ungdomar, såväl som transungdomar, som utsätts för hedersrelaterat våld är mycket utsatta. Homo- och bisexuella ungdomar samt transungdomar kan riskera våld, hot och utfrysning av sina familjer och släktingar oberoende av om ungdomens familj och släkt tillhör en typisk kollektiv familjestruktur präglad av hedersnormer, eller inte. Liknande svårigheter möter vuxna hbtq-personer utsatta för hedersrelaterat hot och våld att få stöd, det är viktigt att påpeka att det inte bara är unga som drabbas.

Målområde 7: Skydd, stöd och behandling för barn som utsätts för mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck.

Barn i hbtq-relationer

Professionella tänker inte alltid på att **det finns barn i hbtq-relationer**. Detta riskerar att leda till att barn i hbtq-relationer mer än hos andra grupper osynliggörs. Förutom barn som tillkommit i relationen via insemination finns även barn som tillkommit genom surrogatmödraskap, barn i tidigare relationer, styvbarn, umgängesbarn, kontaktfamiljsbarn, placerade barn, med flera. Barn i hbtq-relationer tenderar oavsett vilken relation de har till de vuxna i familjen att bli mer bortglömda.

Inom hbtq-communityt finns många exempel där **föräldrar levt kvar i våldsamma förhållanden på grund av hot om att inte få träffa sina barn** vilket är en allvarlig och högst påtaglig kvarhållande effekt. En särskilt försvarande omständighet i dessa fall är när familjejuridiken nekar föräldrar vårdnaden till sina egna barn och där vårdnadsprocesser lägger särskild vikt vid vilken förälder som fött barnet eller bidragit med könsceller vid befruktningen. Detta skapar situationer där föräldrar i samkönade relationer möter problem som andra inte möter och där det krävs särskild kunskap bland de yrkesverksamma som möter våldsutsatta.

Specifikt besvärande blir detta när samkönade kvinnliga par inseminerat i Danmark eller annat land utanför Sverige. Paret har då låtit en av kvinnorna genomgå inseminationen. Barnet blir till i den ena partens kropp men den andra har varit med sedan konceptionen. När barnet föds blir bäraren av barnet juridisk vårdnadshavare. För att den andra föräldern skall kunna bli juridisk vårdnadshavare behöver hon ansöka om en närståendeoption. När ett barn föds blir detta ofta en omtumlande tid och tanken på juridik kommer inte alltid i första hand, dessutom har socialtjänsten ofta en kortare eller längre väntetid innan processen med närståendeoption kan påbörjas. Till dess att processen är färdig kan den **andra föräldern bli utan juridisk rätt till sitt barn**. På RFSLs brottsofferjour har vi sett hur detta använts som hot i relation där det förekommer våld.

Målområde 8: Säkra insatser för pojkar och män som utövar våld mot flickor och kvinnor samt hedersrelaterat våld och förtryck.

Insatser till våldsutövare

Gällande insatser till våldsutövare vill vi lyfta fram att det är svårt att få adekvat stöd och hjälp för våldsutövande kvinnor och transpersoner till att förändra/upphöra med sitt beteende. Det är viktigt att se till att andra grupper än män också får adekvata insatser och stöd för att upphöra med sitt

våldsutövande. Så länge kommuner och kriminalvård inte får tydliga uppdrag om att erbjuda *alla* våldsutövare detta stöd ser vi inte att nuvarande situation kommer förändras.

Övriga kommentarer och RFSL:s erfarenheter.

Vilka är hbtq-personer?

Hbtq-gruppen är en heterogen grupp. I den förekommer till exempel cispersoner, transpersoner, homosexuella, bisexuella och queera med olika könsidentiteter och könsuttryck. Vi vill påminna om hur bred gruppen är och att undergrupper till hbtq-paraplyet kan behöva olika slags stöd och har erfarenheter av olika slags våld.

Transperson är ett paraplybegrepp som tillkom framförallt för att kunna vara en samlande term i sexualpolitiska frågor och för att inte exkludera någon som kunde antas gynnas av en transvänlig politik. Transpersoner definierar sig inte alltid som detta utan till exempel som män, kvinnor, intergender, transkvinnor, män med transbakgrund, och så vidare. Personer i gruppen kan också definiera sig som transsexuella, transvestiter, transgender med mera. ”Trans-” handlar inte om sexuell läggning utan om könsidentitet och könsuttryck vilket innebär att transpersoner, precis som cis-personer, kan vara homo-, bi- eller heterosexuella, eller definiera sin sexualitet på något annat sätt. Cisperson är en benämning på alla som inte är transpersoner.

Hur en person eller ett par uppfattas av sin omgivning stämmer inte alltid överens med hur de själva identifierar sig. Det finns till exempel par bestående av en cisman och en transkvinna, som själva definierar sig som ett heterosexuellt par bestående av en man och en kvinna, men där omgivningen inte uppfattar/respekterar kvinnans identitet som kvinna och där stöd för henne om hon utsätts för våld därför kan utebli.

Våld i hbtq-relationer

Att det förekommer våld inom hbtq-relationer är idag ett välkänt faktum, även om mycket forskning och kunskap fortfarande saknas. Och hbtq-personer har nu i ganska många år nämnts under rubriken ”särskilt sårbara/utsatta grupper”. Det finns många exempel på att man inom socialtjänstens verksamheter, i socialstyrelsens riktlinjer med flera ändrat språkbruket till ”våld i nära relationer” för att inkludera.

Trots detta vet vi som arbetar direkt med klienter utsatta för partnervåld att det är svårt att få stöd för utsatta hbtq-personer. Vi måste lägga ner mycket arbete på att hävda deras rätt till samma stöd som kvinnor utsatta för mäns våld. Detta har självklart med heteronormativiteten i vårt samhälle att göra, och det språkbruk som används (”kvinnofrid” och ”mäns våld mot kvinnor”). Det är viktigt att kunna använda dessa begrepp när så är nödvändigt, men det är dags

nu att visa att alla utsatta för våld i nära relationer har rätt till stöd. Särskilt när en nationell strategi formuleras. De nuvarande formuleringar vi läser i utredningen ser vi som ett steg bakåt i utvecklingen.

Våld i hbtq-relationer (homo-, bi-, trans, queer) har officiellt uppmärksammats senare än mäns våld mot kvinnor. Det finns dock stora likheter med det våld som förekommer i heterosexuella/olikkönade relationer, med den gradvisa isoleringen och normaliseringen av övergreppen. Det systematiska våldet - psykologiskt, fysiskt och/eller sexuellt - har samma allvarlighetsgrad och omfattningen av psykiska och fysiska men är liknande. Hbtq-personer kan dessutom vara mindre benägna att berätta om sin våldsutsatthet eftersom det då ofta krävs att personen kommer ut både hbtq-person och som våldsutsatt.

Därför är hbtq-personer en särskilt utsatt grupp som kan behöva särskilda stödinsatser. Hbtq-personer är en särskilt sårbar grupp till följd av den heteronorm som dominerar i samhället och den minoritetsstress som följer av detta. Ett uppbrott från relationer präglade av våld försvåras av den samhälleliga isolering som förekommer i form av homofoba och transfoba värderingar och attityder och heteronormativa bemötanden. Den psykologiska isoleringen förstärks ofta om omgivningen inte fullt ut erkänner partet/personen. Ett hinder för en rättssäker process och ett professionellt skydd och stöd för hbtq-personer som utsätts för våld i nära relationer och/eller sexualbrott är också det faktum att det ofta existerar en stereotyp bild av brottsoffer och gärningsman utifrån inrotade föreställningar om manligt och kvinnligt som exempelvis;

- Våld tolkas ofta utifrån att den maskulina parten slår den feminina parten.
- Kvinnor anses inte kunna utöva grovt fysiskt eller sexuellt våld.
- Män anses kunna och klara av att slå tillbaka när de utsätts för våld.
- Offer för våld, för sexuellt våld eller våldtäkt i en samkönad relation ses som mindre allvarligt drabbade.
- Förövare i samkönade relationer anses vara mindre ansvariga.
- Offren i samkönade relationer anses vara mer delaktiga.

Hälsa och hbtq-personer

Hälsan är generellt sett sämre bland homo- och bisexuella än bland övrig befolkning och hälsan är generellt sett mycket sämre bland transpersoner. Hbtq-personer som utsätts för systematiskt våld i en relation utsätts inte sällan för specifika kränkningar som allvarligt skadar personens självkänsla med avseende på sexuell läggning och/eller könsuttryck eller könsidentitet. Hbtq-personer är, liksom cis-kvinnor i olikkönade relationer, en strukturellt underordnad grupp i samhället som riskerar en särskild utsatthet för våld. Det kan handla om utsattheten att leva i en samkönad relation, utsattheten för hatbrott, eller för hedersrelaterat våld och hot.

Transpersoner

Transpersoner har, enligt både svensk och internationell forskning, en särskild utsatthet för våld i nära relationer till följd av särskilt utbredd stigmatisering, diskriminering och isolering. I en internationell studie om transpersoners utsatthet för våld i nära relationer hade 60 procent av respondenterna upplevt någon form av kontrollerande beteende av sin partner eller ex-partner och 45 procent hade upplevt fysiskt våld av en partner eller ex-partner. (Abuse - Out of sight, out of mind? Transgender Peoples Experiences of Domestic Abuse, 2010). Med anledning av detta finns grund att misstänka att mörkertalet hos våldsutsatta transpersoner är högre än genomsnittet.

Några exempel från RFSLs brottsofferjour på särskild utsatthet för hbtq-personer utsatta för våld i nära relation:

- En man blir utsatt för fysiskt, psykiskt och sexuellt våld i en samkönad relation. Omgivningen ser inte det som sker som våld i nära relation och tar därmed inte den utsatte mannen på allvar. Mannen förväntas "försvara sig" själv. Inom socialtjänsten får den utsatte efter påtryckningar från RFSL till sist hjälp via "kvinnofridsteamet". Mannen är nöjd med själva stödet men känner sig ifrågasatt i sin identitet i och med att det sker via "kvinnofrid". Mannen beslutas ha rätt till placering i skyddat boende, men det finns inget sådant att tillgå.
- En cis-person utsätter en transkvinna för våld i en nära relation. Transkvinnan förnedras och kränks med hänvisning till att hon inte är en "riktig" kvinna. Hon blir behandlad som lägre stående och ses inte som en jämlik part av våldsutövaren. Transkvinnan har trots denna situation svårt att se andra alternativ än att stanna i relationen då hon är glad att överhuvudtaget "ha någon".
- En kvinna blir utsatt för fysiskt, psykiskt och ekonomiskt våld i en samkönad relation med barn. Isoleringen är stor på grund av att de bor i en liten stad där få accepterar relationen. Den utsatta kvinnan är mycket lojal mot våldsutövaren då hon ser utövaren som redan utsatt (på grund av att vara hbtq-person) och av det skälet har stort motstånd mot att berätta om våldet. Den våldsutövande kvinnan använder sitt biologiska föräldraskap som maktmedel, hon hotar med att den utsatta inte ska få vara förälder om hon lämnar relationen.
- En man blir utsatt för sexuellt våld av en annan man vid en tillfällig sexuell kontakt. Vården har ingenstans att hänvisa mannen för undersökning och stöd, och det finns inga rutiner. Mannen upplever att han inte är värd att få hjälp och lägger än mer skuld på sig själv då han märker att sjukvården inte kan hantera hans situation.

- En person blir utsatt för kontroll och hot i långvarig sexuell relation, som partnern inte definierat som nära eller exklusiv. Till exempel lägger den kontrollerande personen ut sexuella bilder på internet, och outar den andre som hiv-positiv. Den utsatta personen har svårt att söka hjälp och stöd då både att vara hbtq-person och ha en enbart sexuell relation bryter mot samhällets normer.
- En person utövar våld och kontroll mot två andra i en flersam relation. Samhällets heteronorm och tvåsamhetsnorm gör att personerna har svårt att se sig som utsatta för våld, våldet bortförklaras och individualiseras.
- En homosexuell man utsätts för hedersrelaterat våld. Hoten och våldet har ökat när mannen nått en ålder då han förväntas gifta sig. Mannen är för gammal för att kunna få skyddat boende (erbjuds endast män upp till cirka 25år).
- En transperson utsätts för hedersrelaterat hot och våld. På grund av sitt (synligt normbrytande) könsuttryck blir personen snabbt känd bland personer från samma region i födelselandet, bilder sprids (både i Sverige och i födelselandet) och personen misshandlas flera gånger av för den okända personer. Personen utsätts också för en våldtäkt i samband med ett av misshandelstillfällena.

För RFSL

Ulrika Westerlund
Förbundsordförande

Lisa Olsson
Ledamot
RFSLs förbundsstyrelse

Kina Sjöström
Projektledare
RFSLs brottsofferjour

Carina Wranglebo
Socionom och brottsofferstödjare
RFSLs brottsofferjour